

ใบความรู้ที่ ๓ เรื่อง คุณค่าวรรณศิลป์
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง รังสรรค์พจนศิลป์ ยลยนิวรรณคดี
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง บทละคร เรื่อง รามเกียรติ์ ตอนนารายณ์ปราบนนทก (๕)
 รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คุณค่าด้านวรรณศิลป์

๑) วรรณศิลป์ระดับเสียง

❖ สัมผัสพยัญชนะ เช่น

เหลือบเห็นสตรีวิไลลักษณ์

พิศพักตร์มิ่งเพียง *แซ่ไข*

❖ สัมผัสสระ

เทพนมปฐมพรหมสีหน้า

สอดสร้อยมาลาเชิดฉิน

ทั้งกวางเดินดงหงส์บิน

กนิรินเลียบถ้ำอำไพ

๒) วรรณศิลป์ระดับคำ

❖ การซ้ำคำ เช่น มีการซ้ำคำว่า “งาม” หน้าวรรค

งามโอษฐ์งามแก้มงามจูไร

งามนัยน์เนตรงามกร

งามถันงามกรรณงามขนง

งามองค์ยิ่งเทพอัปสร...

❖ การสรรคำ กวีสรรคำมาใช้ในลักษณะใช้คำง่ายแต่กินความมากและให้ความรู้สึกได้ดี เช่น

- *จนผมไกร่นไลน์เกลี้ยงถึงเพียงหู* (นนทกถูกถอนผม)

- *ขัดสมาธินั่งยืมริมอ่างใหญ่* (นนทกดีใจได้พริ้วเพชรจากพระอิศวรแล้วกลับมานั่ง
ประจำหน้าที่ตรงบันไดเขาไกรลาส)

❖ การหลกคำหรือการใช้คำโวพจน์ การหลกคำทำให้เห็นการใช้ “ศัพท์กวี” แสดงให้เห็น ความรุ่มรวยของศัพท์ในวรรณคดีไทยที่กวีไทยเลือกใช้

คำเรียกชื่อพระอิศวร เช่น

พระสยามภูวญาณ

หมายถึง พระผู้มีอำนาจหยั่งรู้ที่เกิดขึ้นเอง

พระอิศราธิบดี

หมายถึง พระผู้เป็นหัวหน้าของผู้เป็นใหญ่

พระศลี

หมายถึง พระผู้ทรงถือตรีศูล

คำเรียกชื่อเทวดา เช่น สุราฤทธิ สุรารักษ์ สุราลัย

๓) วรรณศิลป์ระดับความ หรือการใช้ภาพพจน์

❖ ภาพพจน์ เช่น ภาพพจน์อุปมา

ฮึดฮัดขัดแค้นแน่นใจ ตาแดงดั่งแสงไฟฟ้า

กวีเปรียบอาการโกรธของนนทกับแสงไฟจากฟ้าแลบ

ต้องสุพรรณเทวนาคี ดั่งพิษอสุนีไม่ทนได้

เปรียบฤทธิ์นิวเพชรที่ทำให้เห็นภาพเหล่าเทวดา ครุฑ และนาค ที่ไม่อาจต้านทานฤทธิ์ที่ร้ายแรงราวกับ “อสุนี” หรือฟ้าผ่าได้

❖ บทสนทนา มีบทสนทนาของตัวละครทำให้เกิดความสมจริง

เจ้ามาแต่สวรรค์ชั้นใด นามกรชื่อไรนะเทวี

ประสงค์สิ่งใดจะใคร่รู้ ทำไมมาอยู่ที่นี่

ทำไมมาลวงไถ่ถาม ลวนลามบุกรุกเข้ามาใกล้

ท่านนี้ไม่มีความเกรงใจ เราเป็นข้าใช้เจ้าโลกา

ลีลาในวรรณคดีไทย หรือรสรวรรณคดีไทย

๑. เสาวรถนิ คือ บทชมความงามของสิ่งต่าง ๆ เช่น ปราสาท สิ่งแวดล้อม

“เหลือบเห็นสตรีวิไลลักษณ์ พิศพักตร์ผ่องเพียงไขไข
งามโอษฐ์งามแก้มงามจู่ไร งามนัยน์เนตรงามกร”

๒. นารีปราโมทย์ คือ บทเกี้ยว บทโอ้อวม แสดงความรักใคร่

“โฉมเอยโฉมเฉลา เสาวภาคย์แน่นน้อยพิสมัย
เจ้ามาแต่สวรรค์ชั้นใด นามกรชื่อไรนะเทวี”

๓. พิโรธวาทัง คือ บทแสดงอารมณ์โกรธ ว่ากล่าวประชดประชัน หึงหวง ตัดพ้อ

“บัดนั้น นนทหน้าใจแก่ล้า
กริ้วโกรธร้องประกาศตวาดมา อนิจจาข่มเหงเล่นทุกวัน

๔. สัลลปังกพิสัย คือ บทแสดงความเศร้าโศกเสียใจ คร่ำครวญ

“ผู้ใดทำขอบต่อเบื้องบาท ก็ประสาททั้งพรแลยศศักดิ์
ตัวข้านี้มีขอบนัก ล้างเท่าสุรารักษ์ถึงโกฏิปี
พระองค์ผู้ทรงศักดิ์ดาเดช ไม่โปรดเกศแก่ข้าบาทศรี
กรรมเวรสิ่งใดดั่งนี้ พูลพลาญไศกีรำพัน”